

2017-03-17

Näringsdepartementet

n.registrator@regeringskansliet.se

Landsbygdskommitténs betänkande "För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd" (SOU 2017:1) N2017/00222/HL

Sveriges Byggindustrier är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar ca 3 400 bygg-, anläggnings- och specialföretag. Sveriges Byggindustrier har tagit del av rubricerad remiss och vill framföra nedanstående synpunkter.

Sveriges Byggindustrier har valt att kommentera de avsnitt som berör transportinfrastruktur, kompetensförsörjning och bostadspolitik samt konsekvensbeskrivningen.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur

Sveriges finanspolitik har under det senaste decenniet kännetecknats av ett högt förtroende och tillförlitlighet. Det finanspolitiska ramverket har fungerat väl i syfte att minska den offentliga skuldsättningen. Sveriges statskuld har under perioden 1996-2015 minskat från 75 procent av BNP till cirka 34 procent 2015. Parallellt med minskad skuldsättning i offentlig sektor har en betydande infrastrukturskuld byggts upp. I en rapport utgiven av Svenskt Näringsliv, författad av konsultföretaget WSP, är slutsatsen att infarstrukturskulden idag uppgår till cirka 300 miljarder kronor varav 150 miljarder är relaterad till transportinfrastrukturen, vägar och järnvägar. Det finns en rad faktorer som talar för Sverige borde investera relativt mycket i infrastruktur. Det handlar framför allt om det glesa befolkningsmönstret och det kraftiga urbaniseringstrycket. Tillgänglig internationell statistik visar att Sverige under lång tid investerat mindre i infrastruktur än andra, mogna industriländer.

Sätts dagens infrastruktursatsningar in i ett historiskt perspektiv blir det också tydligt att dagens investeringar är låga. Studeras exempelvis de 50 senaste åren ser vi att de samlade infrastrukturinvesteringarna mer än halverats. I mitten av 1960-talet uppgick investeringarna till knappa 4 procent av BNP. Under 1970 och 1980-talet minskade denna andel kontinuerligt för att under de två senaste decennierna stabiliseras kring 1,5 procent av BNP. WSP och Svenskt Näringsliv har med beräkningar visat att infrastruktursatsningarna skulle behöva vara dubbelt så stora för att möjliggöra en amortering på statsskulden till år 2025. Dessvärre tycks amorteringsviljan hos ansvariga politiker vara låg. Ett belysande exempel är att regeringens ekonomiska ram för väg- och järnvägsinvesteringarnas som andel av BNP kommer att minska under det kommande decenniet.

2017-03-17

Sveriges Byggindustrier anser att den etablerade fyrstegsprincipen, från prövning av transportbehov/-sätt via optimering till nybyggnation, ska utgöra grunden för planering och prioritering av satsningar i infrastrukturen.

Sveriges Byggindustrier stödjer kommitténs mål för transportinfrastrukturen: en transportinfrastruktur som säkerställer person- och godstransporter till medborgarna och näringslivet i landsbygderna.

3.1 Hela landet ska kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter

Sveriges Byggindustrier ställer sig bakom det föreslagna nya målet som innebär att alla i hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2015. Detta är angeläget för såväl privatpersoner som för näringslivets möjlighet att bedriva en långsiktig hållbar och konkurrenskraftig verksamhet i hela Sverige.

3.1.1 Stort behov av bredbandsutbyggnad i landsbygderna

Sveriges Byggindustrier ställer sig bakom förslaget att regeringen säkerställer tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan uppkoppling i samband i samband med utvecklingen av kopparnätet.

3.2.1 Nationella mål och planer för politiken

Sveriges Byggindustrier anser att besluten om val av åtgärder i infrastrukturen vilar på en mängd underlag varav de samhällsekonomiska kalkylerna måste väga tungt. Sveriges Byggindustrier anser att dagens modeller för samhällsekonomiska beräkningar i allt för hög grad ifrågasätts av skilda samhällssektorer och att detta skapar onödig friktion i debatten kring val av objekt. Sveriges Byggindustrier förordar en översyn och revidering dagens modell. Regeringen har som mål att bygga flera hundra tusen nya bostäder. I det sammanhanget måste kopplingen mellan bostadsnyttor och infrastruktursatsningar framgå tydligare i modellerna.

4 Kompetensförsörjning

Kommittén skriver: "Eftersom mycket utrednings- och förändringsarbete pågår inom utbildningsområdet har vi i vår analys och i våra förslag valt att prioritera den högre utbildningen". Det är därför lite svårt att förhålla sig till förslaget. Utbildningsväsendet borde, med tanke på arbetsmarknadens struktur ha belysts mer heltäckande. Under lång tid har alltför mycket uppmärksamhet ägnats åt högskoleutbyggnad. Idag ser vi baksidan av denna ensidighet, när ungdomar inte väljer yrkesutbildningar med hänvisning till osäkerhet om de också kan leda vidare till högskolestudier.

2017-03-17

4.3 Utbildningscentra för högre utbildning

Bland medlemsföretagen i Sveriges Bygginstrumenter finns en frustration på de orter där en högskola inte finns representerad. Det är svårt att locka bygginriktade högskole- och civilingenjörer till dessa orter. Detta gäller även utbildade från yrkeshögskoleutbildningar. Därför har Sveriges Bygginstrumenter förståelse för behovet av att kunna knyta studerande även till orter som ligger utanför högskoleorterna. En viktig komplettering är dock att det inte är givet att byggbranschen har rekryteringsbehov när det gäller dessa kategorier på alla orter. Utbildningarna behöver, allmänt sett, finnas där jobben finns.

Sveriges Bygginstrumenter vill också lyfta andra lösningar för att säkerställa att företagen får kontakt med högskolan. En självklar, men tyvärr mycket outnyttjad, möjlighet är att låta studenterna lära sig en del av utbildningen på en arbetsplats (populärt kallat praktik). På det sättet kan ett företag ha regelbunden kontakt med en student under studietiden och erbjuda anställning under ferier mellan studieperioderna. Regeringen borde ställa krav på universitet och högskolor att införa praktikinslag eller arbetsintegrerat lärande i alla yrkesinriktade högskoleutbildningar.

Utredningens förslag om en uppföljning och utvärdering av IFAU borde kompletteras med en inledande studie av erfarenheten av existerande lärcentra innan denna verksamhet byggs ut ytterligare. Goda exempel bör ligga till grund för fortsatt utbyggnad av utbildningscentra och mindre goda bör tjäna som exempel på vad som inte ska upprepas.

4.3.1 Kompetensplattformar som del av utbildningscentra

Sveriges Bygginstrumenter ställer sig tvekan inför förslagen om kompetensplattformar. Den samlade erfarenheten inom Sveriges Bygginstrumenter av dessa kompetensplattformar är blandad. Sveriges Bygginstrumenter har lokalkontor i alla landets regioner. Till övervägande del har vi ingen kontakt alls med dessa plattformar. Risken är att det finns en övertro på plattformarnas förmåga att samverka med arbetslivet.

4.3.2 Kunskapslyftet som del av utbildningscentra

Yrkesutbildning för vuxna är viktig pusselbit för branschen när det gäller kompetensförsörjningen. Idag är nästan all vuxenutbildning inriktad till de som står långt från arbetsmarknaden. De statliga medlen går dessvärre i mycket hög grad till kommunernas egen kompetensförsörjning inom vård och omsorg, vilket framgår tydligt av nedanstående diagram med underlag från Skolverket.

2017-03-17

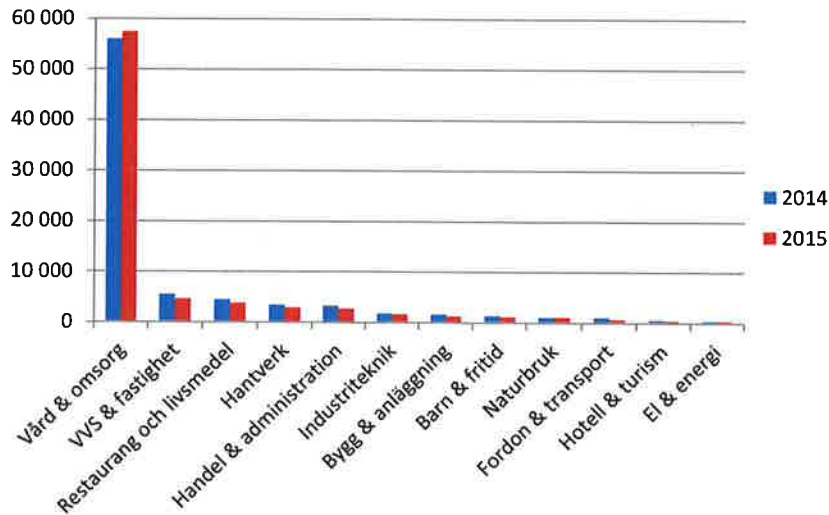

Diagram: Antal elever inom kommunal yrkesinriktad vuxenutbildning [källa: Skolverket]

Sveriges Byggindustrier förordar en regional spridning av vuxenutbildningen men är frågande till kopplingen till utbildningscentra när det gäller branschens yrkesroller. För att vuxenutbildningen ska fungera bra är det dels viktigt med regionala överenskommelser mellan kommuner om vem som tillhandahåller utbildning i respektive yrke. Det krävs anpassning av resurserna för de olika yrkesrollerna och det är inte realistiskt att varje kommun ska kunna tillhandahålla hela bredden på egen hand, inte ens med företagsförlagda utbildningsformer av lärlingstyp. Det är mer angeläget att använda de resurser (lärare, lokaler mm) som finns i ungdomsutbildningen och integrera dessa med vuxenutbildning.

4.4 Fler med högre utbildning i kommuner med extra stora utmaningar

Sveriges Byggindustrier ifrågasätter realismen när det gäller reduktion av studiemedel för personer som bor i de utpekade kommunerna med extra stora utmaningar. Det allmänna kostnadsläget i dessa regioner talar redan till dessas fördel jämfört med ökade levnadskostnader i storstadsregionerna och som överstiger de skisserade reduktionerna av studiemedel med råge. Det finns sannolikt viktigare åtgärder för att få unga att bosätta sig i dessa regioner. Först och främst är det tillgången till arbetstillfällen som matchar utbildningarna. Ofta är det också en anhörig som behöver finna ett arbete på samma ort.

2017-03-17

5 Samhällsplanering och bostadspolitik

Sveriges Byggindustrier ställer oss positiva till att kommunerna ökar sina ambitioner för att ta fram strategier för landsbygdsutveckling samt att Boverket ges i uppdrag att utarbeta en vägledning för detta.

5.1.1 Riksintressena

Idag är det tydligt att kommunerna inte förmått inta den helhetssyn vid överväganden av användning av mark- och vattenområden som enligt förarbetena skulle ske. Varken översiktsplaneringen eller detaljplaneringen har således hanterats på ett ändamålsenligt sätt. Denna rättsutveckling har haft mycket negativa konsekvenser för samhällsutvecklingen och på bostadsbyggandet i synnerhet.

Enligt Sveriges Byggindustrier måste kommunen ges bättre förutsättningar för att fullgöra sin uppgift. Sveriges Byggindustrier kan inte godta ett system där regelverket som sådant tillämpas olika i kommunerna. För att garantera en enhetlig tillämpning är det nödvändigt att kommunen får en god kännedom om hur regelverket ska tillämpas så att tillämpningen blir förutsebar och besluten rättssäkra.

Oberoende av utformningen av ett nytt regelverk måste denna åtföljas av kompetenshöjande insatser i kommunen och hos länsstyrelsen. Det finns även ett stort behov av bättre samverkan och dialog mellan dessa organ. Här ser Sveriges Byggindustrier stora möjligheter att förbättra många av de brister i regelverket som finns. En dialog i tidigt skede mellan stat och kommun skulle minska risken för s.k. förgävesplanering som är mycket kostsam för branschens aktörer och ytterst för samhället i stort.

För att säkra en trygg planeringsprocess och för att undvika kostsam förgävesplanering behöver såväl kommunerna som byggandets aktörer tidiga besked i fråga om riksintressen. Sveriges Byggindustrier anser att det bör införas en generell avvägningsbestämmelse som tidigare i planprocessen möjliggör för avvägningar mellan riksintressen och andra intressen. Kommunens beslut skulle då kunna överprövas av länsstyrelsen och slutligen av regeringen enligt 11 kap. plan- och bygglagen.

Förslagsvis kan bestämmelsen formuleras: "En åtgärd som påverkar ett riksintresse får tillåtas om nyttan av åtgärden är större än nyttan av riksintresset eller nyttan av den förlorade delen av riksintresset."

5.1.2 Enklare att bygga i strandnära lägen

Sveriges Byggindustrier anser att det framgår med all önskvärd tydlighet att tillämpningen av LIS skiljer sig mellan olika län. En samordnad tillämpning som ger möjlighet att öka bostadsbyggandet och etablering av verksamheter i kommunerna är önskvärt. Detta ska dock vägas mot att även freda vissa stränder från bebyggelse.

2017-03-17

5.1.3 Översyn av vatten- och avloppslagstiftningen

Översyn av va-lagstiftningen för att underlätta bostadsbyggande och åtgärdande av icke godkända avlopp. Det skulle underlätta omvandling till permanentbostäder på landsbygden.

5.2.1 Förbättrade krediter för byggande av bostäder i landsbygderna

Det förslag som lagt kring landsbygdslån rimmar ganska väl med ett förslag som branschen själv initierat tidigare. Sveriges Byggindustrier konstaterar att även i glesbygd finns ibland behov av nya bostäder. Det äldre beståndet är ofta inte anpassat, ur ett tillgänglighetsperspektiv, till en åldrande befolkning. En ökad rörlighet på bostadsmarknaden i glesbygd skulle också underlätta för förstagångsköpare. En statlig garanti för ett topplån om 30 procent (landsbygdslån) kombinerat med ett bottenlån om 50 procent i vanligt kreditinstitut samt en egen insats om 20 procent är en rimlig riskfördelning. Räntan på landsbygdslånet sätts till statens upplåningskostnad plus en administrativ avgift för hantering av lånet. Landsbygdslånet amorteras under en period av 30 år.

10 Konsekvenser av kommitténs förslag

Sveriges Byggindustrier anser att konsekvensanalysen måste ske mer ingående såväl enskilt som samfällt än vad som presenteras i slutbetänkandet.

En ökad risk för kreditförluster för staten vid införande av landsbygdslån avfärdas med att det är ringa risker som uppvägs av vinsterna i förslaget. En mer djupgående analys är nödvändig innan förslaget kan tas vidare.

Det som redovisas under rubriken konsekvenser för miljön är inte konsekvenser utan förslag till åtgärder. Någon analys av förutsedda (om än önskvärda) miljökonsekvenser vid genomförande av föreslagna åtgärder går inte att spåra i materialet.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Björn Wellhagen, näringspolitisk chef. bjorn.wellhagen@sverigesbyggindustrier.se tel. 0708-99 58 65

SVERIGES BYGGINDUSTRIER

Ola Månsson
Verkställande direktör